

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

**Strategický dokument Národní akční plán společenské
odpovědnosti organizací v České republice**

26. února 2014 MPO, Praha
(verze 1. 0)

Obsah

1. Východiska v České republice	4
2. Dosavadní praxe v České republice	5
3. Klíčové oblasti Národního akčního plánu (priority a aktivity)	8
3. 1 Propagace a podpora konceptu společenské odpovědnosti.....	8
3. 2 Dialog a spolupráce mezi všemi zainteresovanými stranami	10
3. 3 Samoregulace.....	13
3. 4 Úloha orgánů veřejné správy, střešních organizací odborů, zaměstnavatelů a podnikatelů a dalších zúčastněných stran	15
3. 5 Šíření, implementace a dodržování mezinárodních standardů chování	19
3. 6 Mezinárodní spolupráce	21
3. 7 Dodržování lidských práv	22
3. 8 Vzdělávání a výzkum v oblasti společenské odpovědnosti.....	28
3. 9 Uznávání a oceňování organizací za společenskou odpovědnost	30
3. 10 Ochrana zájmů spotřebitelů.....	32
Závěr.....	35
Seznam použitých zkratk	36

Vážené dámy, pánové, milí kolegové, partneři,

rádi bychom Vám představili *strategický dokument Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice*, který jsme jako gestor mohli za Českou republiku vypracovat.

Společenská odpovědnost se ve světě objevila počátkem 2. poloviny 20. století a znamená takový způsob vedení a budování vztahů s partnery, který přispívá ke zlepšení reputace a zvýšení důvěryhodnosti všech organizací. Tato problematika je průřezová a dotýká se širokého spektra aspektů - sociálního, environmentálního a ekonomického. Evropská komise nově definuje společenskou odpovědnost podniků jako „odpovědnost podniků za dopady jejich činností na společnost“.

Společenskou odpovědnost výrazně neregulujeme zákony či směrnicemi, ale udržujeme ji v rovině dobrovolnosti. Strategický dokument Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice je dokument odpovídající současným trendům společenské odpovědnosti firem v Evropě. Akční plán je tak v první řadě zaměřen na vztah odpovědnosti, konkurenceschopnosti a udržitelnosti organizací.

Budeme rádi, když se Národní akční plán dostane do povědomí všech organizací a povede je k odpovědnému podnikání, poskytování služeb a následování již existujících příkladů dobré praxe.

ministr průmyslu a obchodu

1. Východiska v České republice

Společenská odpovědnost organizací je odvozena z anglického „corporate social responsibility“ (dále jen „CSR“) a v současném pojetí představuje vzájemně provázaný soubor činností a postupů, které jsou nedílnou součástí řídicí strategie organizace v oblasti sociální, environmentální a ekonomické, a organizace je provádí dobrovolně nad rámec zákonných povinností a s motivací přispět ke zlepšení podmínek ve společnosti. Společenská odpovědnost zahrnuje například oblasti týkající se lidských práv, péče o zaměstnance, tvorby pracovních míst, diversity, rovného přístupu k zaměstnancům, celoživotního vzdělávání, prevence znečištění životního prostředí, využívání obnovitelných zdrojů, úspory energií, vody a ostatních zdrojů, boje proti korupci, transparentnosti či kvality produktů a služeb.

V českém prostředí je společenská odpovědnost vnímána jako koncept, který by měly uplatňovat především komerční podniky. Touto problematikou by se dále měly zabývat ale také nestátní neziskové organizace a orgány státní a územní samosprávy, protože i ony jsou odpovědné za dopady své činnosti na společnost. Z toho důvodu hovoří Národní akční plán o společenské odpovědnosti organizací a pod tento termín zahrnuje všechny jmenované subjekty.

Společenská odpovědnost má dobrovolný charakter a zahrnuje činnosti všech organizací, které se realizují nad rámec jejich zákonných povinností vůči zaměstnancům organizace, společnosti a životnímu prostředí. V současnosti se prosazuje tzv. strategický přístup ke společenské odpovědnosti, kdy společenská odpovědnost vychází z hlavní činnosti organizace, tedy z toho, co organizace ovládá nejlépe, čímž se posiluje konkurenceschopnost. Společenská odpovědnost může organizaci přinést zlepšení z hlediska řízení rizik, úspor nákladů, přístupu ke kapitálu, vztahů se zákazníky, zaměstnanci a ostatními zainteresovanými stranami (zejména s veřejností). Zájemem o dopady své činnosti na společnost si organizace postupně budují dlouhodobou důvěrou svých zaměstnanců, obchodních partnerů i široké veřejnosti, což je základ pro další udržitelný rozvoj.

Organizace by měly mít nastaveny systémy sledování dopadů jejich činnosti na společnost tak, aby byly schopny začlenit patřičná opatření do své strategie společenské odpovědnosti a do rozhodování, a to jak v oblasti ekonomické (etika v podnikání, cena, kvalita a transparentnost, vztahy s dodavateli), sociální (lidská práva a zájmy spotřebitelů, komunita, filantropie) i environmentální (podpora ochrany životního prostředí, prevence znečišťování). Cílem společenské odpovědnosti by měla být maximalizace společné sdílené hodnoty nejen pro podílníky, ale pro organizace obecně a předcházení a zmírňování nepříznivých dopadů jejich činnosti na společnost. V rámci dnes převládajícího chápání strategické společenské odpovědnosti se organizace mají zaměřit na vývoj inovativních produktů, služeb a modelů, které přispívají ke zlepšení podmínek ve společnosti a zároveň generují příznivé hospodářské výsledky.

Odpovědný management organizace se musí budovat na všech úrovních řízení prostřednictvím „dobrých vztahů“. Vnitropodniková kultura je tedy zásadní faktor ovlivňující kvalitu odpovědného managementu. Odpovědné chování je obzvláště důležité v případech, kdy soukromé ekonomické subjekty poskytují veřejné služby. Součástí jejich odpovědnosti v tomto případě je i zmírňování sociálních dopadů současné hospodářské krize, včetně uchování

pracovních míst. Odpovědnost podniků nabízí přístup k řízení podniku, který přináší komerční i společenskou prosperitu.

Považujeme za důležité, aby byl koncept společenské odpovědnosti primárně prosazován podniky (business led initiative). Stát může šíření tohoto konceptu podpořit tím, že vytvoří odpovídající podmínky pro jeho hlubší rozšíření, podpoří jeho propagaci a bude podporovat společensky odpovědné aktivity. Cílem tohoto akčního plánu je nastavit základní východiska pro šíření a podporu myšlenek společenské odpovědnosti v České republice na základě aktivního dialogu a respektování zájmů všech zainteresovaných stran a ukotvit základní pravidla.

Při přípravě Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v České republice byla využita mezirezortní spolupráce, stanoviska podnikatelů, dosavadní výsledky i názory akademické sféry.

2. Dosavadní praxe v České republice

Vláda ČR přijala svým usnesením č. 458 ze dne 10. května 2000 Program Národní politiky podpory kvality. Realizátorem programu byla pověřena Rada kvality ČR. Strategie v oblasti společenské odpovědnosti je součástí strategických záměrů Rady od roku 2006. Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) je tímto usnesením pověřeno řízením Rady kvality ČR a organizačním zajištěním její činnosti. Představitel MPO byl rovněž jmenován předsedou Rady kvality ČR.

Pro propagaci a koordinaci aktivit v oblasti CSR byla Radou kvality ČR v roce 2008 ustavena odborná sekce Společenská odpovědnost organizací, jejímž úkolem je koordinovat aktivity CSR na národní úrovni s cílem dosažení strategických záměrů Národní politiky kvality v oblasti společenské odpovědnosti na léta 2011 – 2015. Členy Odborné sekce jsou zástupci podnikatelských svazů, veřejné správy, profesních organizací i nestátních neziskových organizací a akademické sféry. Odborná sekce v rámci procesu tvorby strategického dokumentu „Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v České republice“ připravila jeho základní teze (záměry, existující priority a možné aktivity).

Vedle Rady kvality se na propagaci CSR v ČR podílejí další nevládní organizace, např. Byznys pro společnost (BpS), Business Leaders Forum (BLF) a regionální organizace (např. Institut společenské odpovědnosti v Ostravě a Asociace společenské odpovědnosti v Plzni). Tyto organizace působí více méně nezávisle na Radě kvality a je nezbytné hledat cesty ke společné efektivní spolupráci.

Národní akční plán CSR byl vytvořen a přijat v návaznosti na Obnovenou strategii EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011-2014 v souladu s iniciativami strategie Evropa 2020. Smyslem Národního akčního plánu (NAP) je přispět k rozvoji konceptu společenské odpovědnosti organizací v ČR a napomoci tak rozvoji společnosti, hospodářství a konkurenceschopnosti ČR. V NAP jsou zahrnuty i koncepty stanovené Evropskou komisí (dále

jen „EK“) a doporučení Komise vůči členským státům uvedené v Obnovené strategii EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011-2014.

Gestorem pro oblast „CSR“ a zpracovatelem strategického dokumentu NAP pro společenskou odpovědnost v České republice bylo pověřeno MPO.

Hlavní záměry strategického dokumentu Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v České republice jsou:

- Podpora uplatňování společenské odpovědnosti organizacemi.
- Posílení porozumění a důvěryhodnosti konceptu společenské odpovědnosti ve společnosti.
- Podpora CSR v podnicích a dalších organizacích v ČR poskytováním relevantních informací.

Strategický dokument „Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice“ je otevřený a dlouhodobější dokument, u kterého se předpokládá jeho průběžná aktualizace.

V tomto smyslu definuje Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice následující klíčové oblasti:

1. Propagace a podpora rozvoje konceptu společenské odpovědnosti.
2. Dialog a spolupráce mezi všemi zainteresovanými stranami.
3. Samoregulace.
4. Úloha orgánů veřejné správy, střešních organizací odborů, zaměstnavatelů a podnikatelů a dalších zúčastněných stran.
5. Šíření, implementace a dodržování mezinárodních standardů chování.
6. Mezinárodní spolupráce.
7. Dodržování lidských práv.
8. Vzdělávání a výzkum v oblasti společenské odpovědnosti.
9. Uznávání a oceňování organizací za společenskou odpovědnost.
10. Ochrana zájmů spotřebitelů.

Firmy v ČR zpočátku realizovaly společenskou odpovědnost formou jednorázových projektů z dílčích oblastí. Postupně začaly firmy integrovat společenskou odpovědnost do systému řízení firmy. Společenská odpovědnost se stává nedílnou součástí celkové strategie firem. Nejčastějšími aktivitami jsou např. péče o zaměstnance, opatření na ochranu životního prostředí a pomoc komunitám, vztahy s dodavateli a další. Oceňován je především systémový přístup a synergické efekty. Na nich je postavena i Národní cena ČR za CSR každoročně vyhlašovaná Radou kvality ČR.

Prováděné průzkumy¹ v prostředí firem (průzkumy Business Leaders Fora a Byznysu pro společnost v roce 2012, projekty EMPRESS 2008 - 2012), tak i průzkumy veřejného mínění

¹ www.blf.cz, www.gfk.cz, www.ipsos.cz

Projekt CSR Research 2011, tisková zpráva (<http://www.ipsos.cz/tiskove-zpravy/lidem-v-cr-jsou-temata-spolecenske-odpovednosti-stale-blizsi>) ze dne 15. 2. 2012

(CSR Eurobarometr, průzkumy agentury IPSOS, GfK) přinesly následující poznatky: POSTOJE PODNIKŮ:

- Necelá polovina zaměstnanců se setkala s konceptem CSR (velké firmy až 64 %, střední 36 % a malé 30 %).
- Prioritou jsou zejména korektní vztahy k zákazníkům, zaměstnancům, majitelům a snaha pomoci potřebným.
- Motivem jsou především eticko-morální důvody, zájem o loajalitu zaměstnanců, možné zlepšování výkonnosti a konkurenceschopnosti podniku, environmentálně šetrné chování.
- Přínosy spatřují podniky především v posílení firemní kultury, ve zlepšení image podniku, ve vyšší spokojenosti zaměstnanců a v loajalitě zákazníků.
- Bariéry, které je omezují, jsou přílišná byrokracie, nedostatečná podpora ze strany státu (nepříznivé legislativní a daňové prostředí), těžko prokazatelné finanční přínosy a často i nezájem vrcholového vedení.
- CSR je vnímána jako východisko pro využití ostatních nástrojů udržitelné spotřeby a výroby (vstupní hodnocení udržitelné spotřeby a výroby již realizovalo více než 50 organizací).
- Dle průzkumu organizace Byznys pro společnost z roku 2012 60 % podniků klade důraz na dobrovolný charakter CSR.

POSTOJE VEŘEJNOSTI:

- 75 % občanů přiznává význam odpovědného chování firmy ve svém nákupním rozhodování.
- 25 % neví o CSR (tedy CSR nesledují).
- Ostatní respondenti chápou CSR jako projev etiky, serióznosti a slušnosti, odpovědnosti vůči zaměstnancům a zákazníkům.
- Prioritou je především vztah firem k životnímu prostředí a k zákazníkům.
- Ochota občanů připlatit si za „odpovědný“ produkt.
- Ochota osobní angažovanosti (třídění odpadů, dárcovství, úspory v domácnostech).
- Vliv firem na společnost a životní prostředí je vnímán pozitivně a neustále se zlepšuje.
- V oblasti CSR jsou požadovány aktivity ve vztahu k zaměstnancům, tvorbě pracovních míst a kvalitě produktů.
- Palčivým problémem je nezaměstnanost, nekvalitní produkty, znečišťování životního prostředí a nadměrné využívání přírodních zdrojů.

Realizované významné projekty v oblasti společenské odpovědnosti dle průzkumu byly zaměřeny na sociální oblast (handicapované osoby, age management, sociální podnikání, síť poradenských center), na oblast vzdělávání a zlepšování životního prostředí (úspora zdrojů, využívání obnovitelných zdrojů, udržitelná spotřeba a výroba).

Projekt CSR Research 2012, tisková zpráva (<http://www.ipsos.cz/tiskove-zpravy/lid-nejsou-lhostejn-k-ot-zk-m-csr-ani-v-dne-n-nelehk-dob>) ze dne 13. 3. 2013

Společenská odpovědnost firem působících v českém prostředí v r. 2012, projekt BLF (www.csr-online.cz/wp-content/.../CSR_Pruzum_2012_Vysledky.pdf)

V čem tkví společenská odpovědnost firmy? Výzkum GfK 2010 (http://www.gfk.cz/public_relations/press/press_articles/006700/index.cz.html).

3. Klíčové oblasti Národního akčního plánu (priority a aktivity)

3.1 Propagace a podpora konceptu společenské odpovědnosti

Organizace v ČR již začínají koncept společenské odpovědnosti chápat jako svou konkurenční výhodu a stále více implementují dobrovolné aktivity do firemních a organizačních strategií. Navzdory tomu přetrvává malá, nebo nepřesná informovanost veřejnosti i podniků, zejména malých a středních (SMEs), což vede k tomu, že se často CSR omezuje na charitativní činnost. Právě v případě SMEs je třeba zmínit, že mnohdy intuitivně s ohledem na etické hodnoty svého managementu uplatňují aktivity CSR, ale bez potřebné provázanosti s hlavní aktivitou (core business), čímž se omezuje win-win (výhoda pro oba) přínos CSR. Slabě informovaná veřejnost a neznalost konceptu CSR v převažující části institucí veřejné správy je pro mnoho organizací demotivujícím faktorem.

Na regionální úrovni vznikají v ČR asociace a platformy, které vedle podniků sdružují také regionální instituce veřejné správy a samosprávy, neziskové organizace a další subjekty, které mají zájem na rozvoji přístupu CSR, a tyto platformy pak v regionu zajišťují propagaci a přenos informací. Prozatím tato uskupení vznikají ojediněle zdola a bez finanční či jiné podpory, například při univerzitách. Vzhledem k regionální působnosti však mohou lépe přiblížit koncept CSR malým a středním firmám a na konkrétních, v regionu známých příkladech demonstrovat přínos CSR široké veřejnosti. Proto tato regionální dimenze může sehrát významnou úlohu jak v propagaci CSR, tak i při výměně zkušeností.

Pokud jde o podporu a propagaci, je třeba také zmínit zásadní úlohu střešních i odvětvových odborových, podnikatelských a zaměstnavatelských organizací, které jsou zapojeny do evropských a globálních struktur a podílejí se na vypracování a implementaci CSR a tím zvyšují povědomí svých členů, zejména SMEs, o základních principech CSR.

Vláda ČR považuje společenskou odpovědnost za koncept dobrovolný založený na samoregulaci. Úlohou státu je tedy především vytvoření podmínek pro propagaci a větší rozšíření konceptu společenské odpovědnosti a dále také odstraňování prvků byrokracie při zachování transparentnosti a respektování konceptu společenské odpovědnosti v orgánech státní správy a územní samosprávy.

Velký propagační potenciál, který je třeba využít, mají zejména ve vztahu k veřejnosti a malým a středním firmám již zmíněná regionální uskupení, protože jsou blíže koncovým příjemcům informací. Je proto žádoucí finančními i dalšími motivačními nástroji podpořit rozvoj těchto partnerských regionálních sítí a také zapojit jejich představitele do výměny zkušeností na národní úrovni.

Strategické priority

- Podpora aktivního rozvoje CSR formou osvěty a prezentace příkladů dobré praxe.
- Pozitivní image veřejné správy.
- Šíření informací a propagace konceptu společenské odpovědnosti.
- Lepší vztahy mezi veřejností a podnikatelskými i neziskovými subjekty.

- Podpora oceňování, vzdělávání, odborných akcí a organizací šířících osvětu o společenské odpovědnosti.
- Podpora efektivního propojení ekonomické a společenské činnosti organizací.
- Využití strukturálních fondů EU na podporu rozvoje společenské odpovědnosti.
- Posílení důvěryhodnosti konceptu CSR prostřednictvím zveřejňování výsledků společenské odpovědnosti v sociální a environmentální oblasti.
- Podpora zájmu veřejnosti a její ochoty zapojit se do aktivit společenské odpovědnosti.
- Průzkumy v podnicích a průzkumy názorů veřejnosti.
- Hospodárnější využívání veřejných prostředků.

Nositelé: Ministerstvo průmyslu a obchodu - MPO, Ministerstvo práce a sociálních věcí - MPSV, Ministerstvo vnitra - MV, Ministerstvo pro místní rozvoj - MMR, Ministerstvo financí - MF, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - MŠMT, Ministerstvo životního prostředí - MŽP, Ministerstvo dopravy - MD, Ministerstvo zahraničních věcí – MZV („dále jen **spolupracující ministerstva**“), Úřad vlády, Rada kvality ČR, národní i regionální uskupení sdružená v Odborné sekci CSR Rady kvality ČR, Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, případně další Rady vlády, ÚNMZ a spolupráce sociálních partnerů.

Aktivity dle NAP

Cíl	aktivita	odpovědnost	termín
Podpora šíření CSR v ČR	Vytvoření strategického dokumentu Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice	MPO Rada kvality ČR	31. 12. 2013
Informační podpora CSR v ČR	Vytvoření a správa národního informačního portálu o CSR	MPO ve spolupráci - Rada kvality ČR	30. 6. 2014
Výměna informací a šíření dobrých praxí	Pořádání odborných akcí (celostátní konference k CSR, kulaté stoly, semináře)	MPO, spolupracující ministerstva, Rada kvality ČR, příslušné Rady vlády, ostatní relevantní organizace, spolupráce sociálních partnerů	průběžně

Informační podpora certifikace a dalších uznávaných systémů hodnocení CSR	Informování o národních normách pro certifikaci systémů CSR a dalších metodách hodnocení CSR.	Rada kvality ÚNMZ	průběžně
Podpora CSR v SMEs	Vypracování a vydání příručky pro SMEs a doplnění o konkrétní příklady dobré praxe v ČR	Rada kvality ČR, ve spolupráci se střešními zaměstnavatelskými a podnikatelskými svazy	31. 12. 2014
Podpora a rozvoj regionálních center	Podpora zakládání a spolupráce regionálních uskupení	MPO Rada kvality ČR	průběžně
Podpora oceňování	Zmapování stávajících ocenění za CSR	Rada kvality ČR	30. 6. 2014
Motivace firem a dalších zainteresovaných stran	Vypracování Charty CSR	MPO, Rada kvality ČR BpS, BLF	30. 6. 2014
Monitoring názorů v oblasti společenské odpovědnosti	Průzkumy v organizacích i u veřejnosti	MPO ve spolupráci s příslušnými organizacemi	průběžně

3.2 Dialog a spolupráce mezi všemi zainteresovanými stranami

Klíčovými nositeli a motorem jsou podniky. Stát vytváří prostředí pro dialog a spolupráci. MPO jako gestor CSR koordinuje spolupráci mezi resorty směřující k podpoře společenské odpovědnosti organizací v ČR.

Zainteresovanými stranami jsou všechny subjekty, které mají zájem na výkonnosti dané organizace, ovlivňují ji, anebo jsou jejími činnostmi ovlivněny. Jedná se v tomto pohledu o nejširší možné spektrum osob i institucí, kterých se činnost organizace jakýmkoli způsobem týká. Zainteresované strany je třeba identifikovat.

Základní skupinu tvoří tzv. klíčové zainteresované strany, k nimž patří majitelé, zaměstnanci, zákazníci, dodavatelé, investoři a věřitelé. Očekávají ekonomický prospěch v různých formách (např. mzdy a platy, dividendy, zakázky). Dialog s těmito stranami zpravidla probíhá a je očekáván.

Do druhé skupiny zainteresovaných stran jsou zařazováni občané, neziskové organizace, komunita v sousedství organizace. Ti mohou být činnostmi organizace buď negativně ovlivněni, a proto sami vyvolávají dialog, anebo vyhledávají pomoc při řešení problémů, na něž nemají vlastní prostředky. Pro efektivní vedení dialogu je nutno identifikovat jednak nejvíce relevantní strany, jednak i možné způsoby pomoci a podpory. Kritérii jsou nejen reálné možnosti příslušné organizace, ale i očekávaný přínos pro její pozitivní image.

V ČR dosud neexistoval orgán státní správy, který by systematicky zajišťoval trvalý dialog o CSR mezi všemi zainteresovanými stranami. Částečně tuto roli supluje Rada kvality ČR, především činností své Odborné sekce pro společenskou odpovědnost organizací, která sdružuje většinu významnějších neziskových organizací a sdružení působících v oblasti CSR v ČR. Ty pořádají konference, kulaté stoly a jiné akce propagující CSR. Žádná z nich však nenaplnuje tuto úlohu co do celostátního rozsahu a zastoupení všech relevantních stran. Do roku 2012 nebyla zřejmá ani jednotná záštita problematiky CSR ze strany státu. Nyní bylo gescí nad CSR pověřeno MPO s využitím poradního orgánu Rady kvality ČR a její Odborné sekce pro společenskou odpovědnost organizací. Zároveň MPO také zajišťuje fungování Národního kontaktního místa (NKM). Současně v ČR existuje řada iniciativ, jež se věnují dané problematice, prozatím však v širším měřítku nekooperují. Společenská odpovědnost je širokým konceptem se sociálním, environmentálním a ekonomickým rozměrem, který vyžaduje provázanost různých rezortů. V tomto konceptu se setkávají různé oborové národní strategie, legislativní normy a strategické postupy, jejichž vzájemné provázání může být efektivně zajištěno jedině širokou participací všech zúčastněných stran na trvalém dialogu.

Ustavení gestora a přijetí NAP znamená závazek státu podporovat rozvoj CSR v ČR a tedy i příležitosti pro sjednocení stávajících aktivit v ústřední a koordinovaný dialog pod záštitou státu. Sociální partneři a občanská společnost dokážou identifikovat slabá místa a vyvíjet tlak prostřednictvím konstruktivní spolupráce s podniky na společných řešeních. Veřejné orgány a další instituce se vlastním příkladem mohou stát šířiteli osvěty o CSR.

Na regionální úrovni bude probíhat výměna informací a zkušeností prostřednictvím partnerských sdružení. Jejich další rozvoj bude přínosem i pro přenos informací mezi místní, regionální a národní úrovní.

Dialog a spolupráce všech zúčastněných stran jsou nezbytné pro provázanost postupů a zajištění zpětné vazby, která je vodítkem pro aktualizaci strategií rozvoje CSR.

Strategické priority

- Spolupráce se střešními podnikatelskými, zaměstnavatelskými a odborovými svazy, podnikatelskými subjekty a neziskovými organizacemi spějící k vytvoření podmínek pro jejich společensky odpovědné chování.
- Rozvinutí široké organizované diskuse státu a jednotlivých zainteresovaných stran z různých odvětvových úrovní a využití jejího obsahu.
- Definování partnerů mezi zaměstnavatelskými a podnikatelskými svazy a firmami jakožto nositeli CSR v praxi.
- Koordinace meziresortní spolupráce ze strany gestora (MPO).
- Podpora vzniku partnerských sítí k rozvoji CSR na regionální úrovni.

- Zmapování existujících iniciativ a platforem, které se věnují problematice CSR a definování partnerů ze zájmových skupin (zaměstnavatelské svazy, odbory, neziskové organizace).

Nositelé: MPO, spolupracující ministerstva, Úřad vlády ČR a další organizace státní správy (např. Rada kvality ČR, národní a regionální uskupení sdružená v Odborné sekci CSR Rady kvality ČR), odborové, střešní zaměstnavatelské a podnikatelské svazy (Hospodářská komora, Svaz průmyslu a dopravy, Svaz obchodu a cestovního ruchu, Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP)), a neziskové organizace.

Aktivity dle NAP

Cíl	Aktivita	Odpovědnost	Termín
Dialog a spolupráce zainteresovaných stran	Zmapovat existující iniciativy, jež se věnují problematice CSR	MPO Rada kvality ČR	30. 9. 2014
Dialog a spolupráce zainteresovaných stran	Vytvořit národní síť CSR – Platformu zainteresovaných stran (odborná sekce Rady kvality, zaměstnavatelské svazy, odborové svazy, firmy, neziskové organizace zaměřené na podporu CSR + regionální aktivity)	Rada kvality ČR	31. 12. 2014
Koherentní přístup k NAP	Koordinace meziresortní spolupráce	MPO	průběžně
Dialog a spolupráce zainteresovaných stran	Pořádání kulatých stolů	MPO spolupracující ministerstva, Úřad vlády ČR, organizace státní správy, Rada kvality ČR,	průběžně

		BLF BPS	
Vytvoření stimulačního rámce pro investování prostředků ze strany podniků	Pořádání každoročního Fóra CSR (národní konference)	Rada kvality ČR	každoročně

3.3 Samoregulace

Podniky v konceptu CSR využívají samoregulace, nebo se podílejí na společné regulaci v oblasti environmentálních a sociálních otázek v odvětví, a to např. formou sdílených cílů či kodexů chování. Je-li tato samoregulace vhodně navržena co do ambicí a ve spolupráci se zainteresovanými stranami, může se stát cestou účinně zajišťující odpovědné chování podniků.

Tyto dobrovolné přístupy podnikatelské sféry kladou důraz na efektivní promítnutí zájmů zainteresovaných stran do řízení sociálních a environmentálních aspektů (aspektů udržitelnosti) podniku, čímž zvyšují jeho hodnotu a zároveň přinášejí hodnotu pro celou společnost.

Dobrovolné aktivity v oblasti environmentálního managementu a sociálních otázek vytvořila podnikatelská sféra, respektive proaktivní a inovativní podniky, v reakci na kontroly a řízení (regulaci), které stanovují cíle mimo podnikatelský sektor. Jednostranně připravované politiky a cíle nejsou ale tak účinné, jako ty sdílené všemi zainteresovanými stranami.

Zkušenosti ukazují, že takový přístup je nejúčinnější, je-li založen na počáteční otevřené analýze dané oblasti za spolupráce všech zainteresovaných stran a za přítomnosti veřejných orgánů (nebo je těmito orgány přímo iniciován). V další fázi pak musí vzniknout jasné závazky s danými ukazateli plnění přijaté všemi zúčastněnými stranami, musí být stanoveny objektivní mechanismy pro monitorování, přezkum výsledků, možnost upravování závazků podle potřeby a musí zahrnovat účinný mechanismus pro sdílenou odpovědnost.

V ČR jsou dobrovolné, samoregulační aktivity podniků dlouhodobě rozvíjeny a často podporovány ze strany státu. Jedná se např. o oblast zavádění systémů řízení (kvality, životního prostředí, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP), CSR apod.), podporu označování výrobků (značky kvality, eko-značení, výrobky vyrobené osobami se zdravotním postižením apod.), aktivity na účinnější využívání zdrojů (čistší produkce, apod.), certifikace zaměstnavatelů (např. zaměstnavatelé osob se zdravotním postižením či osob z etnických menšin, podniky hlásící se k principům sociální ekonomiky apod.), uplatňování společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek či uzavírání tzv. dobrovolných dohod. Některé z uvedených aktivit jsou formalizovány do podoby podpůrných vládních programů (např. Národní program EMAS, Národní program environmentálního značení, Program Česká kvalita, Bezpečný podnik, Národní program čistší produkce) a jsou pro ně zřízena specializovaná pracoviště.

Velké množství těchto aktivit naopak podnikatelské subjekty realizují i bez existence vnějších podpůrných mechanismů. Patří sem např. etické a antikorupční kodexy, které slouží k prosazování etického chování a rozhodování a pomáhají tak zlepšovat celkové prostředí v rámci podniku a odvětví a tím i v celém podnikatelském prostředí. Etické kodexy vymezují standard profesionálního chování a mají zajišťovat, aby každodenní aktivity podniku a jednání všech zaměstnanců odpovídalo stanoveným zásadám.

U samoregulačních aktivit ale často chybí spolupráce všech relevantních zainteresovaných stran a také mechanismy pro přezkoumání a odpovědnost za neplnění. Kontrola by mohla být prováděna například prostřednictvím auditů. Samoregulace má pak spíše formu jednostranných závazků a prohlášení podnikatelských subjektů a neposkytují dostatečnou zpětnou vazbu zákazníkům, veřejnosti, státu.

Spolupráci a vzájemnou komunikaci všech zainteresovaných stran je potřeba zintenzivnit, a to jak na centrální, tak na regionální a místní úrovni. Na centrální úrovni je možné využít některé z existujících expertních skupin a na regionální a místní úrovni koncept místní Agendy 21.

Dobrovolné přístupy by se zároveň měly stát přirozeným nástrojem pro realizaci politik v oblasti odpovědnosti za znečištění u podniků, v oblasti udržitelného rozvoje a v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování tak, aby postupně nahrazovaly přímou regulaci všude tam, kde bude výsledný efekt lepší. Tento proces se může odehrávat nejen na celostátní úrovni, ale velmi dobrých výsledků lze využitím dobrovolných přístupů docílit též při řešení místních problémů na municipálních a/nebo na regionální úrovni.

V ČR chybí především „bezpečné a stabilní“ prostředí, které by podporovalo přijímání dobrovolných závazků soukromou sférou v environmentální a sociální oblasti.

Strategické priority

- Vytvoření prostředí jasných pravidel a důvěry, které pro úspěšnou realizaci dobrovolných aktivit potřebují všechny zúčastněné subjekty.
- Lepší komunikace a návazně i spolupráce zainteresovaných stran na různých úrovních.
- Dosahování společných cílů environmentálně i sociálně efektivní cestou (win-win přístup).
- Zmapování celostátních, regionálních a místních programů spolupráce veřejného a soukromého sektoru a občanské společnosti v oblasti dobrovolných přístupů a místní Agendy 21.
- Pozitivní zpětná vazba pro subjekty realizující dobrovolné přístupy (certifikáty a jiné uznávané metody, další informační podpora, zjednodušení kontroly apod.).

Nositelé: MPO, spolupracující ministerstva, Rada kvality ČR, národní a regionální uskupení sdružená v Odborné sekci CSR Rady kvality ČR, Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro udržitelný rozvoj, Rada vlády pro lidská práva, Vládní výbor pro zdravotně postižené občany.

Aktivity dle NAP

cíl	Aktivita	odpovědnost	termín
Zmapovat existující aktivity	Vytvořit přehled existujících programů spolupráce veřejného a soukromého sektoru a občanské společnosti v oblasti dobrovolných přístupů a místní Agendy 21 na národní, regionální a místní úrovni	MŽP MPSV Rada kvality ČR MV	30. 9. 2014
Podpora a rozvoj CSR u veřejného sektoru	Příručka o CSR pro veřejnou správu	Rada kvality ČR	31. 12. 2014

3.4 Úloha orgánů veřejné správy, střešních organizací odborů, zaměstnavatelů a podnikatelů a dalších zúčastněných stran

Rozvoj CSR by měl být primárně iniciován podnikatelskými subjekty. To znamená, že podniky, které se hlásí ke konceptu společenské odpovědnosti, si dobrovolně stanovují vysoké etické standardy, snaží se minimalizovat negativní dopady na životní prostředí, starají se o své zaměstnance, udržují dobré vztahy s dodavateli a zákazníky a přispívají na podporu regionu, v němž podnikají. Podnikům to přináší možnost odlišit se od konkurence, stát se pro své zaměstnance atraktivním zaměstnavatelem a pro ostatní firmy žádaným partnerem nebo investorem.

Role orgánů veřejné správy spočívá v podpoře dobrovolných opatření a v případě potřeby v podpoře formou doplňkové regulace (například podporou transparentnosti, vytvářením rámcových podmínek pro reporting a jiné aktivity, vytvářením tržních pobídek pro odpovědné chování podniků).

Úloha orgánů veřejné správy je však v oblasti CSR vícerozměrná (propagace, osvěta, podpora a vedení dialogu, respektování návrhů zúčastněných stran, vlastní regulace a společná regulace, koordinace postupu, příklady dobré praxe, vlastní odpovědná a transparentní činnost, aj.). Mnohé z uvedených aktivit jsou již obsaženy v příslušných klíčových oblastech tohoto dokumentu.

Organizace mají mít prostor pro vlastní iniciativu v oblasti společenské odpovědnosti. Mnohé z nich nicméně vítají existenci obecných zásad a pokynů vytvářených orgány veřejné správy, neboť jim slouží jako reference pro vlastní strategie a podporují rovné podmínky a srovnatelnost výsledků.

Pro ČR je vysoká kvalita českých výrobků a služeb jedinou šancí jak uspět v mezinárodní konkurenci. Orgány veřejné správy by měly podporovat programy na zlepšování kvality a rozšiřovat povědomí o těchto programech mezi českými podnikateli a manažery.

Zákazníkům by se měly nabízet produkty nejen ve špičkové kvalitě, ale i na vysoké technické úrovni a v dokonalém designu, a dále produkty, které minimálně zatěžují životní prostředí a jsou přínosem pro společnost.

V ČR se využívání sociálních a environmentálních kritérií rozvíjí jen pozvolna. Přesto lze zaznamenat snahu o začlenění kritérií podporujících ekologicky šetrné výrobky, produkty Fair trade nebo zaměstnávání znevýhodněných skupin obyvatel. ČR má vypracován Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí na období 2013 – 2017 a pravidla pro tzv. green public procurement. Vláda ČR od roku 1988 každoročně aktualizuje a schvaluje dokument „Priority a postupy vlády při prosazování rovných příležitostí žen a mužů“. MPSV připravuje v rámci projektu „Optimalizace institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů“ (OP LZZ) „Strategii pro zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů.“

V červnu roku 2012 byla podepsána Charta kvality ČR. Úkolem je podporovat veškeré aktivity směřující ke zlepšování kvality ve všech oblastech života, k rozvoji inovací a dodržování zásad společenské odpovědnosti organizací.

Úloha podnikatelské sféry je nezastupitelná. Specifickou úlohu sehrávají střešní a odvětvové svazy, které zastupují podniky podnikající v ČR. Organizace zaměstnavatelů jsou členy evropských a globálních podnikatelských a zaměstnavatelských uskupení a jsou zapojovány do vytváření strategií CSR. Podniky spolu s ostatními zúčastněnými stranami v připravované platformě by měly identifikovat celospolečenské problémy a vyvíjet tlak na jejich řešení.

Podle Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014 – 2020, kterou v březnu 2013 zpracovalo MPO, v současné době zaujímá ČR vůbec nejhorší postavení v celé EU se 17 % podílem malých a středních podniků na veřejných zakázkách. Z tohoto čísla představují 7 % malé podniky a 10 % středně velké podniky.

I když aktivní zapojení do společenské odpovědnosti organizací není a ani se nepředpokládá, že by v budoucnu bylo kritériem při zadávání veřejných zakázek, je žádoucí nenastavovat zákonná kritéria tak, aby byla již předem účast malých a středních podniků ze soutěže o veřejné zakázky vyloučena (např. stanovení kritérií tak specificky, že jim vyhovuje pouze jediný soutěžící).

V současné době je aplikování principů společenské odpovědnosti při zadávání veřejných zakázek plně v souladu s platnými právními předpisy jak evropskými (judikatury ESD a směrnice 2004/17/ES a 2004/18/ES, které byly revidované v roce 2014), tak i platnými právními předpisy českými (jak uvádí zákon č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách). V červnu 2010 vláda ČR schválila pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek v oblasti IT a nábytku. Současně se připravují pravidla nákupu pro několik dalších produktových skupin, aby odpovídala evropskému rámci Green public procurement (GPP) a zároveň musí být přizpůsobena našim podmínkám.

Součástí Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na léta 2011 – 2015 je opatření Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek v sociálně vyloučených lokalitách – uplatňování institutu zvláštní podmínky. Veřejné zakázky a jejich společensky odpovědné zadávání je novým evropským trendem, a tedy i trendem pro ČR (viz např. Návrh Směrnice

Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek KOM (2011) 896, odst. 43: „Podmínky plnění zakázky jsou slučitelné s touto směrnicí, pokud nejsou přímo nebo nepřímo diskriminační, pokud souvisí s předmětem zakázky a pokud jsou uvedeny v oznámení o zakázce, v oznámení předběžných informací použitým jako forma výzvy k účasti v soutěži nebo v zadávací dokumentaci. Mohou mít zejména za cíl podporu praktické odborné přípravy, zaměstnávání osob se zvláštními těžkostmi při začlenění, boj proti nezaměstnanosti, ochranu životního prostředí nebo dobré životní podmínky zvířat. Jako příklad požadavků, které lze uplatňovat během plnění zakázky, je možno mimo jiné uvést požadavky zaměstnat dlouhodobě nezaměstnané nebo uskutečnit vzdělávací akce pro nezaměstnané nebo mládež, dodržovat zásady základních úmluv Mezinárodní organizace práce, a to i v případech, kdy tyto úmluvy nebyly provedeny ve vnitrostátním právu, a zaměstnat více znevýhodněných osob, než požadují vnitrostátní právní předpisy“).

O společensky odpovědném zadávání veřejných zakázek lze dále mluvit tehdy, když v sociální oblasti zahrnují například problematiku podpory zaměstnanosti, dodržování standardů pracovního prostředí a zadavatel se snaží podporovat sociální začleňování. Spolu s tím je nezbytná existence konkrétních pravidel pro zadávání, např. protikorupčních pravidel. Při takto vytvářených veřejných zakázkách se také prosazují rovné příležitosti, usiluje se o získání širší podpory pro společenskou odpovědnost firem a dodržují se příslušné principy evropského práva. Z environmentální oblasti se jedná zejména o ekologické parametry zboží garantované certifikáty nebo omezení místa výroby.

Když veřejná správa poptává společensky prospěšný výrobek nebo službu, podněcuje jejich vývoj a zároveň svým modelovým chováním dává ostatním spotřebitelům příklad pro obdobné jednání. Občanům i firmám tento způsob zadávání ukazuje, co je normou pro stát.

Tento typ zadávání veřejných zakázek přispívá ke strategické spolupráci a dialogu s potenciálními dodavateli. Veřejná správa by měla dbát na to, aby možnost zapojit se do soutěže o veřejné zakázky dostávali i menší dodavatelé, včetně malých podniků a živnostníků. Odpovědné zadávání veřejných zakázek navíc vede k hospodárnějšímu využití veřejných prostředků.

Strategické priority

- Aktivní partnerství veřejné správy se zaměstnavatelskými, podnikatelskými a odborovými svazy.
- Zohlednění provádění CSR při udělování grantů či přidělování dotací.
- Podpora sociálního podnikání
- Dodržování pokynů pro společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek při respektování právního rámce EU.
- Stanovení strategie společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek dle národních i regionálních potřeb.
- Zpřístupnění veřejných zakázek pro malé a střední podniky
- Zvýšení konkurenceschopnosti a transparentnosti veřejných zakázek.

Nositelé: MPO, spolupracující ministerstva, další organizace státní správy a svazy podnikatelů a zaměstnavatelů.

Aktivita dle NAP

cíl	aktivita	odpovědnost	termín
Uplatňování environmentálních a sociálních kritérií ve veřejných zakázkách	Zvážit vytvoření kritérií pro další produktové kategorie v rámci Pravidel pro uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek (ve vazbě na přípravu nového zákona o veřejných zakázkách)	MŽP, MMR	31. 12. 2014
Aktivní spolupráce všech zainteresovaných stran	Platforma zainteresovaných stran řízená gestorem	MPO, Rada kvality ČR	průběžně
Zohlednit provádění CSR při udělování grantů či přidělování dotací	Využít možnost CSR jako kritérium pro rozhodování o grantech a přidělování dotací	poskytovatelé grantů a dotací	průběžně
Vzdělávat veřejné zadavatele v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, seznamovat je s legislativními možnostmi a osvědčenými postupy	Program vzdělávání	Platforma zainteresovaných stran	průběžně

3. 5 Šíření, implementace a dodržování mezinárodních standardů chování.

Společenská odpovědnost na mezinárodní úrovni vychází z několika iniciativ. Jedná se zejména o nedávno aktualizovanou Směrnici Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) pro nadnárodní podniky, deset zásad společenské odpovědnosti podniků iniciativy Organizace spojených národů Global Compact, dobrovolnou normu ISO 26000 - Pokyny pro oblast společenské odpovědnosti, tripartitní deklaraci Mezinárodní organizace práce (ILO) o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku a Obecné zásady Organizace spojených národů v oblasti podnikání a lidských práv (Guiding Principles on Business and Human Rights) a dalších mezinárodních úmluv. Tento základní soubor mezinárodně uznávaných zásad a pokynů představuje vyvíjející se a nedávno posílený globální rámec pro společenskou odpovědnost podniků, zejména pro nadnárodní korporace.

Podle těchto zásad a pokynů zahrnuje společenská odpovědnost organizací dodržování minimálních standardů v oblasti lidských práv, práce a zaměstnanosti (např. diverzita, rovné postavení žen a mužů, ochrana zdraví a dobré životní podmínky zaměstnanců, zákaz dětské práce, minimální oceňování za práci, právo zakládat odbory, ad.), v oblasti životního prostředí (např. ochrana biodiverzity, zmírňování dopadu změn klimatu, účinnost využívání zdrojů, minimalizace zdrojů a šetrné nakládání s odpady, posuzování životního cyklu a prevence znečištění, atd.) a v oblasti etické (boj proti úplatkářství a korupci, praní špinavých peněz, daňové úniky, atd.). Do společenské odpovědnosti podniků patří rovněž zapojení a podpora místní komunity, integrace zdravotně postižených osob a zájmy spotřebitelů, včetně ochrany jejich soukromí. Podpora společenské odpovědnosti prostřednictvím dodavatelských řetězců je považována za důležité průřezové téma. Samozřejmou součástí společenské odpovědnosti je poskytování pravdivých a ucelených informací o aktivitách a výkonnosti organizací, tedy Standardizovaný reporting.

O těchto mezinárodních instrumentech CSR je v České republice nízké povědomí, a to jak mezi samotnými podniky, tak mezi občany.

U státních orgánů funguje poměrně dobře nastavený mechanismus fungování Národního kontaktního místa (NKM) pro implementaci Směrnice OECD pro nadnárodní podniky, které je stálou pracovní skupinou zřízenou při MPO za účelem zajištění účinné implementace Směrnice. Nízká informovanost veřejnosti však význam NKM výrazně snižuje. V současné době jsou prioritně o NKM informovány zejména klíčové zainteresované strany.

Proto cílem ČR do budoucna bude zveřejňování a aktualizace informací o všech mezinárodně platných standardech na jednotném portálu pro společenskou odpovědnost podniků. Akční plán a politika ČR v oblasti CSR bude vždy přihlížet k celosvětovým a evropským trendům a bude se je snažit zohlednit tak, aby docházelo k účinné koordinaci.

Velice důležitá je osvětová činnost o těchto možnostech prostřednictvím zainteresovaných neziskových organizací ze soukromého sektoru.

Všem podnikům s více než 500 zaměstnanci je v obnovené strategii doporučeno, aby se zavázaly při formulaci svého přístupu ke společenské odpovědnosti zohlednit alespoň jeden

z těchto mezinárodních dokumentů: Global Compact OSN, Směrnici OECD pro nadnárodní podniky, nebo normu ISO 26000 - Pokyny pro oblast společenské odpovědnosti. Následné informování zaměstnanců podniku či jejich zástupců o tomto kroku je samozřejmou součástí. V současnosti je norma ČSN 01 0391 přijata do souboru českých technických norem².

Veškerým nadnárodním společnostem, které na území ČR působí, se doporučuje, aby se do roku 2014 zavázaly, že začnou respektovat tripartitní deklaraci Mezinárodní organizace práce ILO o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku.

Strategické priority

- Zvýšení informovanosti o mezinárodních standardech a deklaracích.
- Iniciování vzdělávání podniků i veřejnosti o těchto standardech a relevantních deklaracích.
- Podpora transparentního reportingu

Nositelé: MPO a spolupracující ministerstva, Úřad vlády, Rada kvality ČR, národní a regionální uskupení sdružená v Odborné sekci CSR Rady kvality ČR, ÚNMZ, odborové svazy, střešní svazy podnikatelů a zaměstnavatelů a dalších zainteresovaných stran.

Aktivita dle NAP

cíl	aktivita	odpovědnost	termín
Zviditelnění a propagace mezinárodních nástrojů CSR	Informovat o mezinárodních nástrojích CSR na jednotném národním portálu CSR	MPO, Rada kvality ČR, ve spolupráci s Úřadem vlády, MPSV	30. 6. 2014
Využití NKM (ustanoveného v rámci směrnice OECD pro nadnárodní podniky) pro sdílení informací	Spolupracovat s NKM při výměně informací o problematice CSR	MPO, spolupracující ministerstva, odborové svazy, svazy podnikatelů a zaměstnavatelů, nevládní organizace	průběžně
UN Global Compact	Vytvoření národní sítě UN Global Compact v ČR	Rada kvality ČR (odborná sekce)	31. 12. 2014

² Věstník ÚNMZ č. 10/2013, oznámení (č. 132/13): <http://www.unmz.cz/files/vestnik/Vestnik10-13.pdf>

3.6 Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní spolupráce bude probíhat v těchto rovinách:

- s Evropskou komisí.
- s jednotlivými členskými státy.
- s mezinárodními organizacemi ILO a OECD.

Na úrovni EK jde především o aktivní účast ve Skupině na vysoké úrovni pro otázky společenské odpovědnosti podniků (High Level Group on Corporate Social Responsibility), ustavené v rámci Generálního ředitelství pro zaměstnanost (DG EMPL). Členem HLG je zástupce MPO.

Mimo jednání HLG zajišťuje DG EMPL řadu dalších aktivit, kde vyzývá členské státy k aktivní účasti - např. dotazníkové akce, peer review (podrobněji níže), balíček sociálních investic.

Účast na jednáních Skupiny na vysoké úrovni pro otázky společenské odpovědnosti podniků umožňuje navázání osobních kontaktů se zástupci ostatních členských států. Mimoto byla s členskými státy navázána těsnější spolupráce v rámci projektu vzájemného učení (peer review), který proběhl v roce 2013. Pro účely „peer review“³ byly členské státy rozděleny do sedmi skupin po čtyřech. Jednání byla jednodenní a účastníky byli vládní úředníci.

Kromě informací o postupu příprav a prezentace národních akčních plánů proběhla diskuse k otázkám, které EK s předstihem zašle účastníkům.

Výstupem z jednání jednotlivých skupin jsou doporučení, která EK zpracuje do kompendia. To pak poslouží jako zdroj námětů pro aktivity i v ČR, neboť elektronická verze tohoto dokumentu bude přístupná na jednotném informačním portálu pro společenskou odpovědnost organizací.

O společenské odpovědnosti shromažďují v EU informace dvě základní nevládní platformy:

- CSR Europe, která sdružuje korporace a národní asociace pro odpovědné podnikání. Z ČR jsou jejími členy Business Leaders Forum a Byznys pro společnost (obě v postavení národních partnerských organizací). CSR Europe realizovala v roce 2013 pilotní projekt Evropské ceny za CSR s českou účastí.
- European Alliance for CSR, která na dobrovolné bázi sdružuje podniky k výměně zkušeností, podpoře a zavádění nástrojů v oblasti společenské odpovědnosti. České podniky zde zastupuje Svaz průmyslu a dopravy ČR, který je do iniciativy zapojen prostřednictvím svého členství v BUSINESSEUROPE (Konfederaci Evropského podnikání).

³ Jednání první skupiny se uskutečnilo 5. 6. 2013 v Římě za účasti Itálie, Bulharska, Malty a Německa. Česká republika byla zařazena do šesté skupiny společně s Finskem, Portugalskem a Řeckem. Dne 7. listopadu 2013 proběhlo jednání v Helsinkách.

Strategické priority

- Rozvoj spolupráce s ostatními zeměmi EU s cílem výměny zkušeností a koordinace nadnárodních aktivit.
- Zviditelnění a propagace mezinárodních nástrojů CSR.
- Podpora zapojení českých podniků a relevantních organizací do mezinárodní spolupráce.
- Inicie zapojení firem a asociací firem do významných mezinárodních projektů.
- Podpora Evropské ceny za CSR

Nositelé: MPO, spolupracující ministerstva, Rada kvality ČR, národní a regionální uskupení sdružená v Odborné sekci CSR Rady kvality ČR a další organizace (např. BLF, BpS).

Aktivity dle NAP

cíl	aktivita	odpovědnost	termín
Ocenění organizací na evropské úrovni	Podpora vítězů celostátních CSR soutěží ke vstupu do European CSR Award	CSR Europe	Dle termínů EK a CSR Europe
Projekt peer review	Aktivní účast zástupců veřejné správy na projektu EK Peer review	MPO, MPSV	Dle termínů EK
Sledování vývoje problematiky CSR v rámci EU a následná komunikace výstupů	Pravidelná účast na setkáních Skupiny na vysoké úrovni při DG EMPL EK	MPO, MPSV	Dle termínů EK
Podpora mezinárodní spolupráce a rozvoj CSR	Identifikace relevantních mezinárodních projektů pro zapojení ČR – prioritní témata	MPO Rada kvality ČR	31. 12. 2014

3.7 Dodržování lidských práv

Lidská práva neboli základní práva a svobody představují nejdůležitější individuální práva. V ČR jsou ústavně zaručena zejména Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a mezinárodními smlouvami. Rozsah těchto základních práv a svobod není uzavřen a není ani dán Listinou či pozitivním právem vůbec. Jejich zaručení na úrovni právních norem pozitivního práva je důležité kvůli jejich ochraně. Listina definuje meze základních práv a svobod, což znamená, že k eventuálnímu omezení základních práv a svobod vyžaduje, aby

tyto meze byly za podmínek stanovených Listinou upraveny zákonem. Ochranu práv poskytují obecné soudy a za podmínek stanovených v platném právu je možná ochrana ústavní a případně i soudní ochrana mezinárodní.

Klasifikace lidských práv je možná z více hledisek. Důležité je zejména jejich rozlišení na základní lidská práva (osobní povahy), politická práva, práva národnostních, etnických a případně i jiných menšin, hospodářská, sociální a kulturní práva a právo na příznivé životní prostředí.

Pokud jde o lidská práva, ať již fyzické osoby nebo občana, týkající se ekonomické sféry, sociálních vztahů, sféry vzdělávání a oblasti environmentální, komplex těchto práv upravuje hlava IV. Listiny v článcích 26 až 35. Tato práva mají odlišný statut, neboť se na ně ve většině případů vztahuje interpretační pravidlo stanovené čl. 41 odst. 1 Listiny v tom smyslu, že se jich lze domáhat v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí. Ale i ve vztahu k této kategorii práv platí obecné principy týkající se rovnoprávnosti, mezí práv, možnosti soudního přezkumu věcí apod.

Listina rozvádí základní zásady politiky zaměstnanosti tak, jak jsou obsaženy např. ve Filadelfské deklaraci Mezinárodní organizace práce z roku 1944, ve Všeobecné deklaraci lidských práv schválených Valným shromážděním OSN z roku 1948 a Úmluvě Mezinárodní organizace práce č. 122 o politice zaměstnanosti. Z mezinárodních dokumentů je ČR vázána zejména Úmluvou Mezinárodní organizace práce č. 29 o nucené nebo povinné práci, Mezinárodním paktem o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Evropskou úmluvou o ochraně základních práv a svobod a Evropskou sociální chartou, které zakotvují právo na práci, právo na příznivé pracovní podmínky, zákaz nucené nebo povinné práce, zákaz dětské práce, právo na spravedlivou odměnu za práci, právo na svobodnou volbu povolání a právo na pomoc při výběru povolání. V souvislosti s právem na svobodnou volbu povolání a jeho změnu je výslovně zakázána jakákoliv forma přímé a nepřímé diskriminace založená na pohlaví, sexuální orientaci, rasovém nebo etnickém původu, národnosti, státním občanství, sociálním původu, rodu, jazyku, zdravotním stavu, věku, náboženství nebo víry, sociálním původu, majetku, manželském a rodinném stavu nebo povinnostech k rodině, politickém nebo jiném smýšlení, členství a činnosti v politických stranách nebo hnutích, v odborových organizacích nebo organizacích zaměstnavatelů.

Státy jsou povinny chránit lidská práva. Organizace by v rámci mezinárodně uznávaných lidských práv, mezinárodních závazků zemí, v nichž působí, v oblasti lidských práv a v souladu s platnými vnitrostátními právními předpisy měly:

- Respektovat lidská práva, což znamená, že by se měly vyhnout porušování lidských práv jiných a měly by řešit nepříznivé dopady na lidská práva u aktivit, na nichž se podílejí.
- V kontextu vlastní činnosti nezpůsobovat nebo nepřispívat k nepříznivým dopadům na lidská práva a řešit tyto dopady, pokud nastanou.
- Hledat způsoby, jak předejít nebo zmírnit nepříznivé dopady na lidská práva, které přímo či nepřímo souvisejí s jejich obchodní činností, produkty nebo službami, a to i u dodavatelského řetězce.
- Zavést politiku, v níž se zavázají respektovat lidská práva.

- Zajímat se o lidská práva tak, jak odpovídá jejich velikosti, povaze a kontextu jejich působení a závažnosti rizik nepříznivých dopadů na lidská práva.
- Umožnit průběh nebo spolupráci v rámci legitimních procesů na nápravě nepříznivých dopadů na lidská práva, pokud zjistí, že tyto vlivy způsobily nebo k nim přispěly.

ČR bude v oblasti přístupu k problematice lidských práv v souvislosti s podnikáním i v budoucnosti prosazovat koncepci tzv. vhodné kombinace legislativních nástrojů a měkkého práva (měkké právo představují normy, které mají doporučující, nikoliv závazný charakter, např. Všeobecná deklarace lidských práv). Snahou je prosazovat, v případech, kdy je to možné, měkké právo. V ČR je ochrana lidských práv zakotvena v právních předpisech rozličné právní síly (mezinárodní smlouvy, ústavní zákony, zákony). Tento základní krok státu při plnění jeho role ochránce práv však nestačí. ČR má za cíl vystupovat nikoliv jako pouhý garant a kontrolor, ale především též jako partner. Uvědomuje si důležitost osvěty, prevence a ztotožnění se s myšlenkou společného cíle jednotlivých zúčastněných stran. ČR na jednotném národním CSR portálu zveřejní stěžejní doporučující dokument Obecné zásady Organizace spojených národů v oblasti podnikání a lidských práv, stejně tak jako další relevantní dokumenty a bude se snažit o jejich zviditelnění a propagaci. V oblasti malých a středních podniků, která vykazuje určitá specifika, bude jako jeden z možných vhodných návodů řádného dodržování lidských práv na příslušných internetových doménách státní správy a jednotném národním portálu CSR zveřejněn dokument EK Můj podnik a lidská práva. Relevantní orgány státní správy budou spolupracovat s podniky a zúčastněnými stranami, aby byly na základě obecných zásad OSN v roce 2014 vytvořeny Zásady chování v oblasti lidských práv pro omezený počet relevantních průmyslových odvětví a zásady pro malé a střední podniky. Taktéž na jednotném národním portálu CSR bude ČR informovat o obdobných dokumentech již vytvořených Evropskou komisí pro jednotlivá odvětví. Všechny organizace působící na území ČR by tak měly plnit svou povinnost transparentně dodržovat lidská práva, jak je stanoveno obecnými zásadami OSN a dalšími relevantními dokumenty, a stát by měl na toto efektivně dohlížet.

Důležitou součástí lidských práv v nejobecnější rovině je postavení žen a mužů ve společnosti. Podniky proto musí spolupracovat s orgány státní správy, ale i s dalšími zúčastněnými stranami v této oblasti a vytvářet své vlastní strategie pro vyrovnané postavení žen a mužů či pomáhat při tvorbě širších koncepčních národních strategií. Jde zejména o otázky vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích, snižování rozdílů v odměňování žen a mužů, zavádění nástrojů sladění pracovního, soukromého a rodinného života, o řešení otázky sexuálního obtěžování na pracovišti, dopadů domácího násilí na pracovníky atd.

Na úrovni organizací se pak tyto obecné zásady projevují již v konkrétních akcích jako např. zlepšení postavení zaměstnanců a dalšími aktivitami uvedenými níže v tabulce.

Strategické priority

- Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením (OZP).
- Národní akční plán aktivního stárnutí (MPSV).
- Zvýšení míry zaměstnanosti cílových skupin (ženy, starší zaměstnanci 55 – 64 let, mladí 15 – 24, osoby s nízkou kvalifikací)
- Priority a postupy vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže.

Nositelé: MPO, spolupracující ministerstva, Úřad vlády ČR, Rada kvality ČR, národní a regionální uskupení sdružená v Odborné sekci CSR Rady kvality ČR, spolupráce sociálních partnerů.

Aktivita dle NAP

cíl	aktivita	odpovědnost	termín
Zviditelnění Zásad dodržování lidských práv v souvislosti s podnikáním vytvořených Vysokým komisařem OSN pro lidská práva a dalších relevantních dokumentů vytvořených Evropskou komisí	Provázanost jednotného národního portálu CSR s těmito dokumenty a jejich předložení v českém jazyce	MPO Úřad vlády ČR, MZV, MPSV, spolupráce sociálních partnerů	31. 12. 2014
Tvorba a propagace národních odvětvových zásad a průvodců týkajících se dodržování lidských práv v souvislosti s podnikáním	Vytvoření specifických národních odvětvových zásad pro určitá relevantní odvětví a jejich doplnění o konkrétní příklady dobré praxe v ČR	MPO, Úřad vlády ČR, MZV, MPSV	31. 12. 2015
Zlepšení efektivního mimosoudního přístupu k nápravě při porušení lidských práv v souvislosti s podnikáním	Zviditelnění a lepší propagace činnosti NKM a možnosti alternativního efektivního mimosoudního řešení sporů prostřednictvím NKM	MPO	31. 12. 2014
Zajištění široké	Propagace	MPSV ve	2013 - 2017

publicity konceptu Age Managementu, jeho využití jakožto nedílné součásti personálního řízení a společenské odpovědnosti firem a jakožto prostředku boje proti výskytu věkové diskriminace	Národního akčního plánu přípravy na pozitivní stárnutí 2013-2017 schváleného vládou v únoru 2013	spolupráci s Úřadem vlády a spolupráce sociálních partnerů	
Důsledné dodržování principu rovných příležitostí žen a mužů	Zpracování střednědobé strategie pro rovnost žen a mužů; příprava akčních plánů týkající se vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích a násilí na ženách	MPSV ve spolupráci s Úřadem vlády a spolupráce sociálních partnerů	31. 12. 2014
Osvětové aktivity v oblasti rovných příležitostí žen a mužů	Osvětová kampaň týkající se sladování pracovního, soukromého a rodinného života zacílená mimo jiné na zaměstnavatele	MPSV Úřad vlády a spolupráce sociálních partnerů	31. 12. 2016
Zlepšení postavení osob se zdravotním postižením na	Plnění opatření Národního plánu vytváření rovných příležitostí pro	MPSV Úřad vlády spolupráce sociálních	průběžně

trhu práce	osoby se zdravotním postižením na období 2010 – 2014	partnerů	
Zvýšení míry zaměstnanosti cílových skupin (ženy, starší zaměstnanci 55-64 let, mladí 15-24, osoby s nízkou kvalifikací)	Opatření OP Zaměstnanost na léta 2014 – 2020	MPSV Úřad vlády, spolupráce sociálních partnerů	2020
Udržení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou na úrovni roku 2008	Opatření OP Zaměstnanost na léta 2014 – 2020	MPSV Úřad vlády, spolupráce sociálních partnerů	2020
Prevence sociálního vyloučení	Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na léta 2011 – 2015	MPSV Úřad vlády Agentura pro sociální začleňování	31. 12. 2015
Podpora sociálního začleňování	Strategie sociálního začleňování 2014-2020	MPSV	2020
Zflexibilnění trhu práce	Motivace zaměstnavatele nabídnout flexibilní úvazek zaměstnancům vracející se z	MPSV, MV, MZV, MPO	1. 6. 2015

	rodičovské či mateřské dovolené či z dlouhodobého ošetřování člena rodiny.		
--	--	--	--

3.8 *Vzdělávání a výzkum v oblasti společenské odpovědnosti*

Ucelená celonárodní strategie **vzdělávání** v oblasti společenské odpovědnosti a jejích dílčích součástí v ČR doposud neexistuje. Problematika CSR je v rámci mateřských a základních škol částečně pokrytá v rámci Globálního rozvojového vzdělávání, v rámci středních, vyšších odborných a zejména vysokých škol je problematika společenské odpovědnosti částečně zahrnuta do výuky předmětů týkajících se etiky, životního prostředí, řízení lidských zdrojů, marketingu, psychologie v podnikání a firemní kultury. Jako samostatný předmět je v rámci výuky vysokých škol společenská odpovědnost aktuálně vyučována pouze na několika vysokých školách ekonomického zaměření. V roce 2013 proběhla při VŠE v Praze první Akademie CSR jako doplňková výuka otevřená studentům VŠ napříč vysokými školami v ČR.

Problematika konceptu CSR je obsažná, a proto se nabízí jasná možnost postupného vzdělávání o společenské odpovědnosti dle stáří dětí, žáků a studentů. Od zprostředkovávání základních informací o odpovědné spotřebě a dopadu výběru spotřebitele na globální rozvoj, až po zapojení žáků a zejména studentů do tvorby komplexních výzkumů prostřednictvím jejich ročníkových, absolventských, bakalářských, diplomových a dizertačních prací.

Sledovaným záměrem je začlenění společenské odpovědnosti jako integrální součásti vzdělávacího systému. Cílem vzdělávání by mělo být zprostředkování CSR žákům a studentům a tím i ovlivnění jejich spotřebitelského chování, případně vliv na jejich rozhodování, stanou-li se podnikateli. Klíčové je též rozvíjení celoživotního vzdělávání. Pro dosažení cílů je třeba jasně deklarovat přesvědčení, že společenská odpovědnost je důležitým faktorem pro rozvoj české společnosti. Doporučujeme také zapojení podniků do tvorby vzdělávacích plánů o CSR.

Strategické priority

- Zvýšení povědomí a prohloubení znalosti především mladé generace o společenské odpovědnosti a tím je připravit na budoucí praxi i ovlivnit jejich životní postoje.
- Vytvoření, na základě dialogu všech zainteresovaných stran, obsahové koncepce výuky o společenské odpovědnosti na všech stupních vzdělávání.
- Využití stávajících výsledků výzkumu v publikačních a vzdělávacích aktivitách a v plánech výzkumu.
- Zapojení státní sféry, akademické sféry, neziskových organizací a soukromého sektoru do výzkumu zaměřeného na problematiku společenské odpovědnosti a problematiku vzdělávání.

Výzkum tvoří důležitou podpůrnou roli rozvoje společenské odpovědnosti v ČR i v rámci rozvoje výuky společenské odpovědnosti v rámci českého vzdělávacího systému.

V současné době existuje řada výzkumů veřejného mínění, jež se věnují dílčím částem problematiky společenské odpovědnosti. Stávající průzkumy veřejného mínění CSR (ať již se věnují mínění veřejnosti, odborné veřejnosti či studentů) by mělo být bráno pouze jako základ pro stanovení výchozích bodů pro další design výzkumných otázek.

Výzkum problematiky společenské odpovědnosti na vysokých školách by měl být veden kontinuálně, několikaleté výzkumné projekty a dizertační, diplomové a bakalářské práce by tak činily součást těchto dlouhodobějších výzkumů. Výzkumné otázky by měly směřovat k analýze stavu společenské odpovědnosti v ČR, která by měla být prováděna hloubkově a kontinuálně a výstupem by tak byly návrhy konkrétních řešení specifických problémů, jakými jsou například zavádění konceptu v malých a středních firmách, prosazování konceptu společenské odpovědnosti u spotřebitelů či provázání CSR aktivit s každodenní praxí organizací a jejich strategickým managementem. Tento výzkum by měl být prováděn v úzké spolupráci mezi vysokými školami a soukromou sférou. Benefitem tohoto provázání soukromé a veřejné sféry je prohloubení odpovědnosti v praxi organizací, zvýšení znalosti, a tedy uplatnitelnosti studentů na trhu práce a rozvoj vztahů mezi akademickou sférou a soukromým sektorem na dlouhodobé bázi.

Cílem výzkumů CSR je zkvalitnění a prohloubení znalosti problematiky CSR, která by vedla ke zkvalitnění českého podnikatelského prostředí skrze aplikaci doporučení výzkumu a též k rozvoji povědomí o problematice CSR v rámci široké veřejnosti díky aplikaci doporučení do vzdělávacího systému ČR. V současné době je CSR zkoumána na celkem dvaceti vysokých školách, komunikace o výzkumných projektech je základem pro nastavení synergie výstupů těchto výzkumů a kvalitní využití výzkumného potenciálu všech pracovišť.

Strategické priority

- Využití stávajících výsledků výzkumu v publikačních a vzdělávacích aktivitách a v plánech výzkumu.
- Zapojení státní sféry, akademické sféry, neziskových organizací a soukromého sektoru do výzkumu zaměřeného na problematiku společenské odpovědnosti a problematiku vzdělávání.
- Oceňování prací žáků středních a studentů vysokých škol (Česká společnost pro jakost uděluje již mnoho let Cenu Františka Egermayera).

Nositelé: MPO, spolupracující ministerstva, Rada kvality ČR, národní a regionální uskupení sdružená v Odborné sekci CSR Rady kvality ČR, BpS a BLF, spolupráce sociálních partnerů.

Aktivity dle NAP

cíl	aktivita	odpovědnost	termín
Pozitivní přístup mladé generace	Celostátní soutěž o nejlepší studentské práce	Rada kvality	průběžně

Povědomí a prohloubení kvalifikace v oblasti CSR	Integrace tématu CSR do výuky na základní, středních a vyšších odborných školách	MŠMT ve spolupráci se školami a s CSR platformami firem - BLF a BpS,	průběžně
Vzdělávací aktivity pro management organizací v oblasti společenské odpovědnosti s důrazem na age management	Propagace Národního akčního plánu přípravy na pozitivní stárnutí 2013-2017 schváleného vládou v únoru 2013	MPSV Úřad vlády spolupráce sociálních partnerů	průběžně

3.9 Uznávání a oceňování organizací za společenskou odpovědnost

Organizace, které se významným způsobem angažují v České republice v oblasti CSR, si za své počiny zaslouží i veřejné ocenění. Rada kvality ČR v roce 2007 realizovala pilotní projekt hodnocení společenské odpovědnosti organizací, který je kompatibilní s mezinárodně uznávanými standardy (Global Compact, Směrnice OECD pro nadnárodní podniky, Zásady ILO, ISO 26000, SA 8000, GRI aj.). Od roku 2009 je v ČR každoročně udělována Národní cena ČR za CSR pro podnikatelský i pro veřejný sektor. Tato cena představuje ocenění systému managementu CSR firmy ve všech třech oblastech CSR (ekonomika, životní prostředí, sociální oblast) a je nejvyšším oceněním, jaké může podnik nebo organizace veřejného sektoru v ČR v oblasti CSR získat.

Národní cena ČR za CSR je každoročně vyhlašována Radou kvality pod záštitou MPO, které je zároveň gestorem CSR vůči EU. Kritéria a obsah hodnocení jsou transparentní a jsou k dispozici organizacím i veřejnosti na portálu Národní politiky kvality. Hodnocení provádí hodnotitelé s odbornou způsobilostí – tzn., že jsou držiteli národního certifikátu Manažer CSR (na základě vzdělání podle harmonizovaného schématu Evropské organizace pro kvalitu) a evropského certifikátu Manažer CSR. Vítězové této Národní ceny postoupí do Evropské ceny garantované Evropskou komisí.

K posílení odpovědného jednání českých organizací Rada kvality ČR v Moravskoslezském kraji připravila a ověřila a ve spolupráci s ním již několik let úspěšně organizuje Cenu hejtmána za CSR. V roce 2014 bude organizována Cena hejtmána za CSR i v Plzeňském kraji a v blízké budoucnosti se pravděpodobně rozšíří i do Ústeckého a Zlínského kraje. Rada kvality ČR podporuje posuzování a certifikaci systémů managementu CSR akreditovanou třetí nezávislou stranou (tj. akreditovaným certifikačním orgánem pro posuzování společenské odpovědnosti).

V ČR existují i další cesty k tomu, aby společensky odpovědné organizace v České republice, respektive jejich chování, byly odpovídajícím způsobem oceněny. K tomu přispívají další ocenění, která organizacím udělují další neziskové subjekty zabývající se CSR (např. cena FUTURUM za projekty v oblasti péče o životní prostředí udělovaná Business Leaders Forem, „TOP odpovědná firma“ udělovaná platformou Byznys pro společnost, cena VIA BONA za filantropii). Cílem Národní strategie CSR je, aby vítězové těchto dílčích ocenění vstupovali do Národní ceny ČR za CSR a následně do Evropské ceny.

Kromě veřejných ocenění může stát podporovat společensky odpovědné firmy a jejich výrobky garancí značek kvality (viz Program Česká kvalita) a také např. povolením umístění loga CSR (u držitelů Národní ceny ČR za CSR) či jiných označení dokladujících odpovědnost organizace na výrobcích, či propagačních a jiných materiálech a v neposlední řadě i zohledňováním CSR při zadávání veřejných zakázek, atd.

Strategické priority

- Podpora udělování cen organizacím za realizaci konceptu a aktivit v oblasti společenské odpovědnosti.
- Koordinace Národní ceny ČR za CSR a Ceny hejtmana za CSR s ostatními pravidelně udělovanými cenami v oblasti společenské odpovědnosti.
- Zajištění návaznosti dílčích cen na Cenu hejtmana a Národní cenu ČR za CSR.
- Zmapování udělovaných cen v oblasti společenské odpovědnosti.

Nositelé: MPO, Rada kvality ČR, národní i regionální uskupení sdružená v Odborné sekci CSR Rady kvality ČR, Česká společnost pro jakost, platforma Byznys pro společnost a Business Leaders Forum.

Aktivity dle NAP

cíl	aktivita	odpovědnost	termín
Prohloubit zájem o CSR na národní úrovni	Národní cena ČR za CSR	Rada kvality ČR	každoročně
Prohloubit zájem o CSR v regionech	Cena hejtmana za CSR	Rada kvality ČR	každoročně
Podpora aktivního stárnutí v ČR	Cena za AGE management	ČSJ	každoročně
Prohloubit zájem o CSR	Top odpovědná firma	BpS	každoročně
Prohloubit zájem o CSR	Cena FUTURUM	BLF	každoročně

3.10 Ochrana zájmů spotřebitelů

Zákazníci jsou alfou a omegou podnikání, klíčem pro posilování konkurenceschopnosti hospodářství. Důvěra a spokojenost spotřebitelů souvisí zpravidla s následujícími oblastmi: bezpečnost a ochrana zdraví spotřebitelů, přiměřená cena, dostatečná kvalita a záruky, přístup k informacím, vzdělávání, existence účinných mechanismů pro vymáhání práv spotřebitelů.

V ČR je výše uvedeným oblastem věnována pozornost příslušných orgánů veřejné správy a tyto oblasti jsou více či méně podrobně regulovány právními předpisy. Nicméně veškeré situace nelze regulovat právně a je třeba, aby veřejná správa prosazovala v oblasti ochrany spotřebitelů rozšiřování CSR.

Lze konstatovat, že principy CSR jsou na poli ochrany spotřebitelů v ČR již několik let uplatňovány, resp. prosazovány. O tom svědčí především strategický dokument „Priority spotřebitelské politiky 2011 — 2014“, který schválila vláda usnesením č. 31 dne 12. ledna 2011. V něm je mj. v rámci analýzy SWOT zmíněna jako slabá stránka úroveň kultivovanosti podnikatelského prostředí projevující se ve vztazích mezi podnikateli a spotřebiteli. Jako příležitost je uvedena podpora vytváření samoregulačních instrumentů k ochraně spotřebitele ze strany podnikatelských subjektů. Mezi prioritami spotřebitelské politiky pro uvedené období je proto zdůrazněna podpora samoregulace a dialogu mezi podnikateli a spotřebiteli.

Dalším významným prvkem je v tomto směru fungování Spotřebitelského poradního výboru (dále jen „SPV“) zřízeného MPO. Dle statutu SPV schváleného 21. září 2011 představuje SPV platformu pro dialog mezi státními orgány ČR a nezávislými spotřebitelskými organizacemi i pro dialog s podnikatelskou veřejností při řešení otázek spotřebitelské politiky. K jednání SPV jsou pravidelně přizváni zástupci Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR a Hospodářské komory ČR, přičemž předseda SPV může přizvat i další hosty, experty či specialisty.

Významným přínosem je rovněž dotační politika MPO v oblasti ochrany spotřebitele. V návaznosti na výše uvedenou strategii a dále s ohledem na potřeby českého trhu byl v rámci výběrového dotačního řízení vyhlášen pro rok 2013 jako jeden z programů program zaměřený na spolupráci s podnikatelskými subjekty včetně jejich svazů a sdružení sledující společné cíle směřující ke kultivaci tržního prostředí. Tři z devíti vybraných projektů se tímto směrem ubírají. Ke kultivaci tržního prostředí přispívá také vzdělávání spotřebitelů i podnikatelů o spotřebitelských právech a zvyšování jejich povědomí. Této otázce jsou věnovány další z dotačních titulů.

Kromě výše uvedeného je třeba poukázat též na existenci platných právních předpisů, které stanoví v souvislosti s ochranou spotřebitelů podnikatelům konkrétní povinnosti. Tyto povinnosti spadají do všech zmíněných oblastí ochrany spotřebitelů. Ve vztahu ke společenské odpovědnosti podniků je třeba výslovně upozornit na úpravu nekalých (klamavých a agresivních) obchodních praktik. Například zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, stanoví zákaz klamavé praktiky obchodníků, při níž tito deklarují, že se zavazují dodržovat určitá pravidla chování (kodexy chování), ačkoliv tomu tak není, anebo zákaz neoprávněného používání značky jakosti nebo jiného obdobného označení.

Konstatujeme, že v ČR byla v oblasti CSR směrem k ochraně spotřebitelů přijata řada opatření (přitom se nejedná o aktivity nedávného období, ale o činnost s několikaletou tradicí), přesto existují příležitosti ke zlepšení. Ty lze vidět ve dvou základních oblastech:

- zlepšování stávajících činností, které jsou již realizovány a probíhají;
- rychlé reakce na vzniklé aktuální problémy na trhu, a to především v souvislosti s vývojem obchodních praktik, zejm. v oblasti přímého či internetového prodeje (příkladem „dobré praxe“ a zdrojem poučení zde může být reakce MPO na agresivní praktiky vůči seniorům na tzv. předváděcích akcích).

Pokud jde o první oblast, orgány veřejné správy, zejm. orgány dozoru, se mají více zaměřit na sledování případů, kdy podnikatelé prohlašují, že se zavázali dodržovat určitá pravidla chování nebo že tato pravidla chování byla schválena určitým subjektem, ačkoliv tomu tak není nebo případů, kdy podnikatelé neoprávněně používají značku jakosti nebo jiné obdobné značení. Tímto způsobem dojde k omezení nepravdivého informování spotřebitele a používání nekalých obchodních praktik ve smyslu zákona o ochraně spotřebitele. Další příležitostí je posilování vzdělávání spotřebitelů i podnikatelů ve spotřebitelských záležitostech. Rovněž zintenzivnění dialogu zástupců spotřebitelů se zástupci podnikatelů lze považovat za příležitost pro budoucí období.

Mezi příležitostmi z druhé oblasti lze zařadit častější a rychlejší vyhodnocování trhu a nekalých praktik, jež se na něm vyskytují. Vzhledem k tomu, že mnohé z těchto praktik mají negativní dopady nejen na spotřebitele, ale i na řádně podnikající obchodníky, je užitečné propojení jejich zpětných vazeb.

Specifickou příležitostí je rovněž mimosoudní řešení sporů mezi podnikateli a spotřebiteli, jehož systematické řešení se v ČR připravuje v návaznosti na nově přijatou směrnici EP a Rady o alternativním řešení spotřebitelských sporů a nařízení EP a Rady o řešení spotřebitelských sporů on-line.

Strategické priority

- Posilování kontroly a účinné sankcionování klamavých či agresivních praktik uplatňovaných vůči zranitelnějším spotřebitelům.
- Podpora dialogu mezi zástupci podnikatelů a spotřebitelů, mj. na půdě SPV.
- V rámci dotační politiky MPO v oblasti ochrany spotřebitelů budou nadále vyhlašovány dotované činnosti nestátních neziskových organizací podporující výše uvedený dialog a spolupráci mezi podnikateli a spotřebiteli, jakož i činnosti směřující k posilování povědomí spotřebitelů i podnikatelů o spotřebitelských právech.
- Vypracování spotřebitelské politiky od roku 2015.
- Tvorba a realizace systému mimosoudního řešení spotřebitelských sporů v ČR.

Nositelé: MPO, spolupracující ministerstva a Spotřebitelské organizace v ČR.

Aktivity dle NAP

cíl	aktivita	odpovědnost	termín
Zvýšit bezpečnost a ochranu spotřebitelů, zejména zranitelnějších spotřebitelů se zaměřením na problémové sektory (např. poskytování úvěrů, prodej na internetu, mobilní platby, nekalé praktiky, apod.)	Prostřednictvím pořádání seminářů a přednášek a využitím veřejnoprávních sdělovacích prostředků zvýšit informovanost spotřebitelů	MPO, MPSV, MV Spotřebitelské organizace v ČR	2013 – 2017
Zvýšit povědomí o problematice práv a povinností spotřebitele, posilování finanční gramotnosti spotřebitelů	Výuka problematiky práv a povinností spotřebitele jako součást výuky na základních a středních školách	MŠMT, MPO, MF a spotřebitelské organizace	průběžně

Závěr

Strategický dokument Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice byl připravován odbornou sekcí Společenská odpovědnost organizací (která působí v rámci Rady kvality ČR, jejíž členové jsou jak zástupci ministerstev, tak zástupci neziskových organizací) ve spolupráci s dalšími dotčenými subjekty (tj. ministerstvy, která nejsou členy odborné sekce Společenská odpovědnost organizací Rady kvality ČR, Úřadem vlády ČR, platformou Byznys pro společnost, Business Leaders Forem).

Dne 8. října 2013 se na Ministerstvu průmyslu a obchodu uskutečnil kulatý stůl k návrhu Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v České republice, jehož cílem bylo setkání vrcholových manažerů firem k diskusi obsahu Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v České republice.

Strategický dokument Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice je dokument nelegislativní povahy, dobrovolný, otevřený a živý.

Strategický dokument Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice plánujeme průběžně aktualizovat na základě konsenzu výsledků jednání platformy všech zainteresovaných stran.

Budeme usilovat o to, aby se strategický dokument „Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice“ dostal do povědomí české společnosti a vedl firmy k odpovědnému podnikání.

Seznam použitých zkratk

A-CSR	Asociace společenské odpovědnosti
AMSP	Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR
BLF	Business Leaders Forum
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BpS	Byznys pro společnost
CSR	corporate social responsibility – společenská odpovědnost organizací
ČR	Česká republika
ČSJ	Česká společnost pro jakost
DG EMPL	Generální ředitelství pro zaměstnanost
EK	Evropská komise
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
GPP	Green public procurement
HLG	High Level Group on Corporate Social Responsibility
ILO	Mezinárodní organizace práce
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MF	Ministerstvo financí
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MV	Ministerstvo vnitra
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MD	Ministerstvo dopravy
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NAP	Národní akční plán
NKM	Národní kontaktní místo
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
OP	Operační program
OPLZZ	Operační program lidské zdroje a zaměstnanost
OZP	Osoby se zdravotním postižením
SMEs	malé a střední podniky
SPV	Spotřebitelský poradní výbor
ÚNMZ	Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
ÚV	Úřad vlády ČR
VŠ	Vysoká škola